

EKOLOGIŠKAS BALTAS POPIERIUS

Popierius – pagrindinis įmonės socialinės
atsakomybės politikos elementas

**Ar kada nors pagalvojote,
ar jūsų naudojamas
popierius visiškai
neteršia gamtos ir yra
nekenksmingas aplinkai?**

KODĖL ORGANIZACIJA POPIERIAUS PIRKIMĄ TURĖTŲ ĮTRAUKTI Į SAVO TVARIOS PLĖTROS STRATEGIJĄ?

Istoriškai taip susiklostė, kad popierius yra mūsų visuomenės ir ekonominės veiklos centrinis elementas. Popierius gaminamas iš medienos plaušų arba iš perdirbto pluošto, todėl jis yra tiesiogiai susijęs su šių atsinaujinančių išteklių tvariu valdymu. Nors daugelis deklaruoja 100% skaitmeninio pasaulio, pasaulio be popieriaus, privalumus, buvo įrodyta, kad popierius suteikia jutiminę patirtį ir tiesioginį sąlytį su naudotoju, ką būtų sudėtinga pritaikyti nematerialiojo pasaulio atveju. Žinoma, elektroninės masinės informacijos priemonės suteikia tam tikrus neatsiejamus privalumus, tokius kaip greitis ir interaktyvumas, tačiau pačios efektyviausios rinkodaros kampanijos, jeigu kalbame apie įvaizdį ir investicijų rentabilumą, yra tai, kas apima ir elektronines, ir spausdintas priemones. Atsižvelgiant į visas šias priešastis, popierius ir toliau turi būti naudojamas. Tuomet ši realybė iškelia daugybę klausimų, susijusių su popieriaus žaliavos tiekimu ir naudojimu. Ar popierius yra viena iš pagrindinių miškų naikinimo priežasčių? Ar atsakingas popieriaus produktų tiekimas turėtų tapti pagrindiniu kompanijos interesu? Kokios yra garantijos, kurių kaip atsakingo žaliavos tiekimo įrodymo turėtų reikalauti naudotojas? Kuo perdirbtas popierius skiriasi nuo popieriaus, pagaminto iš pirminio pluošto?

Ir ekonomikos, ir politikos sričių suinteresuotieji asmenys vis labiau atsižvelgia į tvarios plėtros klausimą vykdydami savo kasdienę veiklą. Todėl miškai tapo ypatingu dėmesio centru visų pirma dėl dviejų priežasčių:

- jie suteikia platų išteklių ir paslaugų spektrą, kurie, manoma, yra būtini ekologiniam, ekonominiam ir socialiniam planetos balansui palaikyti;
- jiems kelia grėsmę tam tikros šiuolaikinės veiklos (urbanizacija, žemės panaudojimas gyvulių auginimui ar pasėlių kultivavimui), tarša ir gamtinės stichijos.

Būtent dėl šių priežasčių nevyriausybinių organizacijų (NVO), piliečiai ir mokslininkai kviečia valdyti miškus pagal tvarios plėtros nuostatus, t.y. valdyti taip, kad tenkindami dabartinius visuomenės poreikius, nemažintume ateinančių kartų galimybių tenkinti savuosius. Todėl priėjimas prie planetos medienos žaliavos išteklių ir jų tvarkymas, taip pat su medienos žaliava susijusių produktų konkurencingumas yra atitinkamai įtakojami.

Taigi popieriaus tiekimas turėtų tapti išsamios korporatyvios įmonės socialinės atsakomybės (ISA) politikos dalimi. Popieriaus sunaudojimą taip pat būtina įvertinti ir, jeigu reikia, imtis priemonių įgyvendinti efektyvią, atsakingą popieriaus valdymo strategiją.

Įgyvendindamos atsakingą popieriaus tiekimo politiką, akcentuojančią perdirbto popieriaus ar popieriaus, pagaminto iš pirminės žaliavos taikant tvarios plėtros nuostatus, naudojimą, įmonės gali įrodyti savo įsipareigojimą plėtoti verslą atsakingai ir paremti tvarios miškų plėtros strategijos plėtojimą.

POPIERIAUS POVEIKIS APLINKAI. BENDROJI ATSAKOMYBĖ

Koks yra popieriaus poveikis aplinkai?

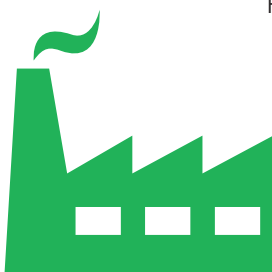
Kaip ir kiekvienas produktas, taip pat ir popierius per savo gyvavimo ciklą (žaliavos išgavimas, gamyba, perdirbimas, tiekimas, naudojimas ir atliekų tvarkymas) daro įvairų poveikį aplinkai. Nustatant atsakingo tiekimo politiką, būtina atsižvelgti į visus šiuos faktorius.

Žaliavos

Nežiūrint į tai, kad per paskutiniuosius metus rizika nusipirkti popieriaus, pagaminto iš neteisėtai iškirsto miško žaliavos, smarkiai sumažėjo (ypač Europoje), tačiau vis dėlto yra labai svarbu užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į tarptautinius nuostatus, nagrinėjančius šį klausimą. Pasirenkant produktus, kurie turi pripažintą aplinkosaugos sertifikatą arba yra perdirbti, garantuojamas tvarus miškų išteklių valdymas bei užkertamas kelias miškų naikinimui. Taip pat svarbu suprasti skirtumą tarp teisėto tiekimo ir tiekimo, laikantis tvarios plėtros nuostatų. Naujausias Europos Sąjungos medienos reglamentas, priimtas 2013 m. kovo mėnesį, užtikrins, kad medienos produktai, pateikiami ES rinkai, būtų iš legalių šaltinių, bet negarantuos tvaraus išteklių valdymo.

Gamyba

Per paskutiniuosius metus popieriaus pramonė ėmėsi didžiulių pastangų, siekdama apriboti gamybos proceso poveikį aplinkai. Taikant kogeneraciją, kaip energijos šaltinio (pavyzdžiui, kombinuota šilumos ir elektros energijos gamyba) ir atsinaujinančių energijos šaltinių (biomasės) naudojimą, gerokai pasitarnauta mažinant poveikį aplinkai. Tokios pastangos ir toliau tęsiamos bei vystomos.

Tęsiant toliau, visi popieriaus grandinėje dalyvaujantys veikėjai, įskaitant naudotojus, turi įsisaugoti atsakingą šių brangių išteklių valdymo idėją, atsižvelgdami į savo popieriaus pirkimo įpročius, jo naudojimo būdus ir kaip yra tvarkomos susidariusios atliekos.

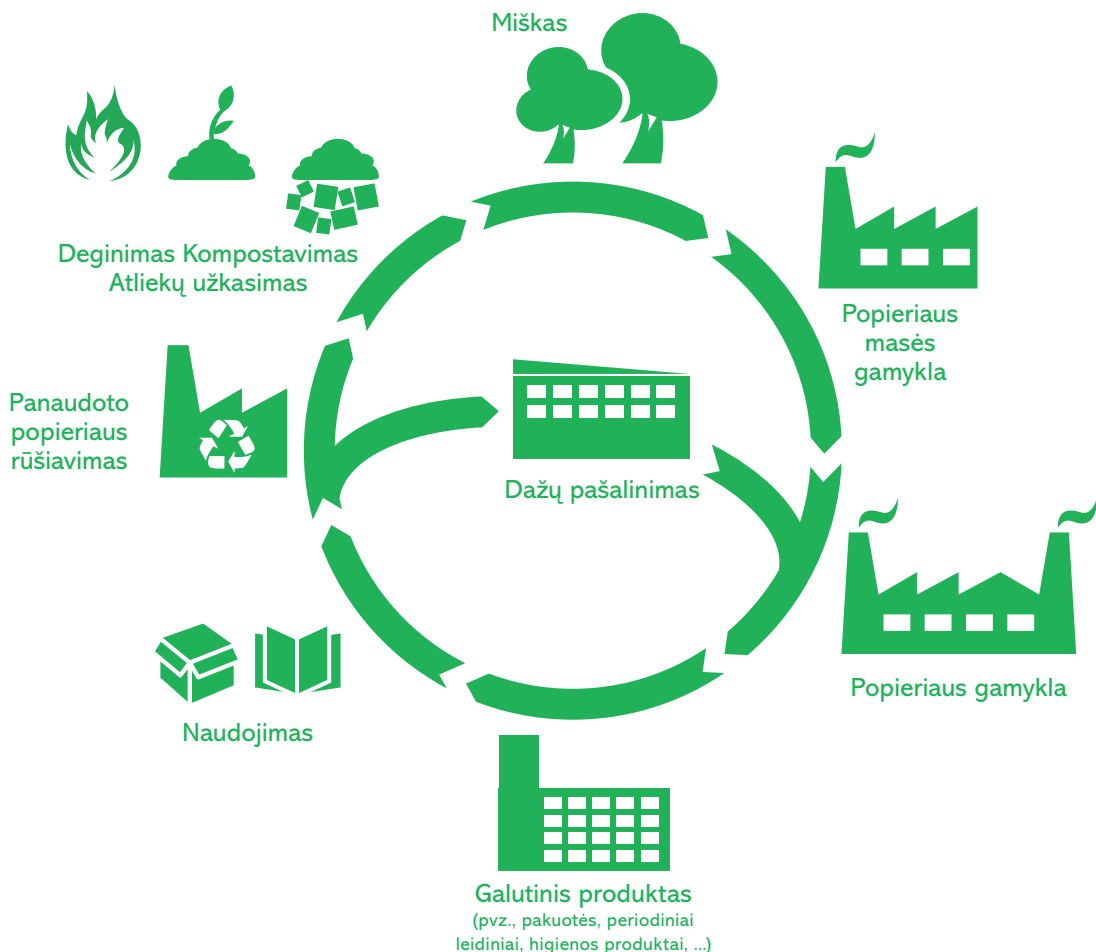
Perdirbimas

Popieriaus perdirbimo taikymas turi privalumą, nes turimas popierius pakartotinai panaudojamas popieriaus masei gaminti, taigi sumažinami medienos išteklių poreikiai ir padidėja šių išteklių panaudojimo „medienos energijai gaminti“ galimybė (visų pirma mediena naudojama kaip biomasė); atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimas didėja, o tai itin svarbu kovoje su šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimu. Atliekų užkasimas ir didelių popieriaus kiekių deginimas, iš kitos pusės (kaip dažnai daroma su namų ūkių atliekomis), išlieka plačiai paplitę metodai tvarkant popieriaus atliekas. Tokių metodų taikymas prisideda prie nepriimtino aplinkos būklės blogėjimo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir metano išmetimų šaltinių kūrimo.

Įvesdamos popieriaus tvarkymo politiką, kompanijos gali tapti aktyviomis „ekonomikos su daugkartiniu produkcijos panaudojimu“ dalyvėmis, ekonomikos, kuri dar pagarbiau žvelgia į aplinką. Šis procesas reikalauja sumažinti švaistūnišką naudojimą ir popierių naudoti atsakingai.

POPIERIAUS GYVAVIMO CIKLAS

KA REIŠKIA APLINKAI NEKENKSMINGAS POPIERIUS?

Reikšmingame aplinkai nekenksmingo* popieriaus produkto apibrėžime turi dominuoti 2 pagrindiniai elementai – jo žaliavos tiekimas ir jo gamybos procesas. Be to, abiem elementams turi būti nustatyti aiškūs reikalavimai, susiję su jų poveikiu aplinkai. „Antalis“ sukurtu apibrėžimu siekiama, kad tokį apibrėžimą būtų paprasta suprasti, lengva pasitikėti, kad jis būtų griežtas, atsižvelgiant į keliamus reikalavimus, ir paremtas pasauliniu mastu pripažintais standartais.

1-asis apibrėžimo kriterijus – medienos plaušai _____

Popieriaus gamyboje naudojama žaliava visų pirma gaunama iš medienos. Siekiant, kad produktas būtų nekenksmingas aplinkai, medienos plaušai turi atitikti vieną iš šių reikalavimų:

- jie turi būti tiekiami iš atsakingų šaltinių pagal FSC® ar PEFC standartų kriterijus. Tai padeda atsinaujinti miškams ir išsaugoti medienos išteklius. Be to, tai išsaugo pirminį anglies sulaikymo šaltinį, įskaitant ir biologinę įvairovę, bei užtikrina vietos populiacijų išlaikymą;
- jie turi būti 100% perdirbti arba po panaudojimo bent jau 50% perdirbti, o likusioji procentinė dalis turi atitikti aukščiau išvardintus reikalavimus. Tai padeda sumažinti popieriaus sunaudojimą ir pakartotinai panaudoti popieriaus atliekas.

2-asis apibrėžimo kriterijus – gamybos procesas _____

Efektyvi žaliavos tiekimo politika neduos jokios naudos, jeigu gamybos procesas nebus toks pat efektyvus. Siekiant, kad produktas būtų apibūdinamas kaip aplinkai nekenksmingas, popierių gaminančios gamyklos privalo turėti vieną iš šių sertifikatų:

- **ISO 14001**. Šis standartas priklauso tarptautinio standarto ISO 14000 serijai ir nustato aplinkos vadybos sistemos (AVS) įdiegimo struktūrą bei susijusios audito programos, kuria siekiama padėti pamatuoti sunaudojimo lygį ir sumažinti atliekų susidarymą, įdiegimą.
- **ES ekologinis ženklas „Ecolabel“**. Šis oficialus Europos aplinkos apsaugos ženklas, už kurio priežiūrą atsako Europos Komisija, yra daugelio kriterijų pagrindu sudarytas, visą produkto gyvavimo ciklą apimantis metodas, nustatantis konkrečius reikalavimus, susijusius su:
 - teršalų išmetimų į orą ir išleidimų į vandens telkinius mažinimu;
 - neatsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo mažinimu ir jų poveikio aplinkai mažinimu iki minimalaus lygio;
 - žalos gamtai ir rizikos faktorių sveikatai, susijusių su pavojingų cheminių medžiagų vartojimu, mažinimu;

* „Antalis“ laiko popierių nekenksmingu aplinkai, jeigu jis atitinka bent jau 3 žvaigždes pagal „Žaliosios žvaigždės“ („Green Star“) sistemą (žr. 10 psl.).

- chloro naudojimu popieriaus balinimui. Trys procesai užtikrina mažesnę šios stadijos poveikį aplinkai:
 - **Be elementaraus chloro (ECF)**. Tai tokia technologija, kai medienos masei balinti naudojamas chloro dioksidas. Balinimui nėra naudojamos elementariojo chloro dujos ir tokiu būdu užkertamas kelias dioksinų ir dioksino junginių, kancerogenų susidarymui.
 - **Bechloris apdorojimas (PCF)**. Tai technologija, kai taikomas visiškai bechloris apdorojimas ir panaudojama 30% perdirbto pluošto. Ir perdirbtas pluoštas, ir pirminis pluoštas turi būti balinami nenaudojant chloro ar chloro junginių.
 - **Visiškai bechloris (TCF)**. Tai technologija, kai nenaudojami jokie chloro junginiai medienos masės, skirtos popieriaus gamybai, balinimui. Tai užkerta kelią susidaryti dioksinams, didelio toksiškumo kancerogeniniams teršalams.

KAIP ORGANIZACIJA INTEGRUOJA POPIERIŲ Į TVARIOS PLĖTROS POLITIKĄ?

Pirmasis žingsnis – atlikti išsamią esamų popieriaus cirkuliavimo srautų bei kompanijoje galiojančių reikalavimų apžvalgą – kuomet bus perprasti kompanijoje susiformavę naudojimo modeliai, tik tuomet kompanija galės įvertinti savo realius popieriaus sunaudojimo poreikius ir priimti atsakingus sprendimus, kurioje proceso vietoje ir kada įgyvendinti pakeitimus.

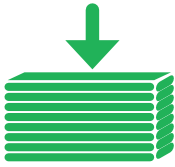
Popieriaus naudojimo audito atmintinė

- Nustatykite visus popieriaus cirkuliavimo srautus, įskaitant visus įmanomus panaudojimo būdus (duomenų spausdinimas, informacinė parama, vokai, blankai, siuntimai paštu, ...).
- Kiekvieno popieriaus produkto atveju nurodykite tiekėją ir produkto charakteristikas:
 - pateikiami patikimi įrodymai dėl medienos teisėtumo;
 - sertifikuoto popieriaus procentinė dalis (FSC® ar PEFC);
 - perdirbto popieriaus procentinė dalis;
 - ISO 14001 sertifikatas;
 - sertifikavimas pagal ekologinį ženklą „Ecolabel“.
- Įvertinkite palygindami sunaudojamus kiekius su būtinais kiekiais.

NB. Svarbu atminti, kad aplinkai nekenksmingas popierius, įskaitant perdirbtą popierių, gali būti pritaikytas visoms įmonės reikmėms (brošiūroms, siuntimui paštu, kanceliariinėms reikmėms, ...) ir jis yra tinkamas visiems spausdinimo būdams (ofsetiniam, skaitmeniniam, ...).

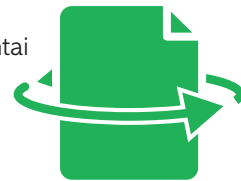
Įvertinę esamą popieriaus sunaudojimą,

dabar galite pritaikyti „SPP“ principą: _____

Sumažinkite. Naudokite reikiamą popieriaus kiekį ir gramatūrą, būtinus konkrečiam panaudojimo atvejui. Dažnai vietoj to, kad komunikuoti nenaudojant popieriaus arba kito kraštutinumo – beprasmiškos didelių popieriaus kiekių spausdinimo, išeitis būtų tiesiog spausdinti mažiau, bet taikant protingumo principą.

Pakartotinai panaudokite. Taikykite praktiškas priemones: jei dokumentai dar nėra galutinai parengti, naudokite kitas jau spausdinimui naudoto popieriaus lapų puses, pavyzdžiui, teksto tikrinimui ar elektroniniams laiškam spausdinti.

Perdirbkite. Pirmenybę teikite popieriui, pagamintam iš perdirbto pluošto. Jeigu pasirinkote perdirbtą popierių, tai nereiškia, kad jo kokybė, savybės, išvaizda ar baltumas bus prastesni, nes perdirbto popieriaus gamybos srityje buvo pasiektas didžiulis progresas. Be to, popierių galima perdirbti iki 7 kartų. Norint popieriui suteikti maksimalų „gyvybių“ skaičių, kurių jis nusipelno, įdiekite biuro atliekų atrankinę perdirbimo programą.

Atsakingo popieriaus tvarkymo strategijos peržiūros ir įdiegimo proceso metu tam tikros aplinkybės bei sumetimai yra itin svarbūs, kiti, kurie nėra esminiai, siekia pakilti laipteliu aukščiau.

Privalu: _____

- Reikalaukite, kad visą kompanijos sunaudojamą popierių būtų galima 100% kontroliuoti, t. y. atsekti jo kelią, ir jis nebūtų tiekiamas iš apsaugotų šaltinių, pvz., iš mišraus tropinio kietmedžio (Mixed Tropical Hardwood).
- Pirmenybę teikite aplinkai nekenksmingam popieriui, turėdami patikimų įrodymų dėl jo pluošto kilmės ir gamybos proceso.
- Organizuodami pirkimo konkursus, nurodykite, kad pasirinktas popierius, kurį numatoma naudoti visų rūšių vidaus ir išorės komunikacijai – naudotojo instrukcijos, metiniai pranešimai, brošiūros, katalogai ... – turi būti aplinkai nekenksmingas. Siekdami tai užtikrinti, glaudžiai bendradarbiaukite su savo gamybos vadovu ir korporatyvinių ryšių vadovu.

Sekantys veiksmai:

- Įtraukite savo kompaniją į uždaro ciklo perdirbimo schemą, jeigu tokia yra vietos mastu, tai padės sumažinti į sąvartynus pervežamų popieriaus atliekų kiekius ir teiks pirmenybę tam, kad popierius virstų naujais popieriaus produktais.
- Rinkitės popierių su neutraliu anglies išsiskyrimo lygiu, tai padeda vystyti ekologinius projektus kituose regionuose per anglies kompensavimo programas.

Visų rinkos sektorių žinomiausios organizacijos pripažįsta ypač svarbų popieriaus vaidmenį savo ĮSA strategijoje ir įsipareigoja dar efektyviau ją vykdyti:

Carrefour: „Šiuo metu beveik 95% mūsų katalogų ir žurnalų yra pagaminami iš perdirbto pluošto arba iš pluošto, tiekiamo iš sertifikuotų miškų.“ – Tvarios plėtros ataskaita, 2012.

Nestlé: „Mes skatiname naudoti perdirbtą popierių ir pakuotes.“ – Metinė ataskaita, 2012.

Nokia: „Kalbant apie popierių, skirtą spausdinimui bei pakavimui, mūsų tikslas yra iki 2015 m. pradėti naudoti 100% atsinaujinančius arba perdirbtus šaltinius (FSC® ar PEFC).“ – Tvarios plėtros ataskaita, 2012.

Unilever: „Iki 2012 m. pabaigos 63% mūsų popieriaus ir kartono buvo tiekiami iš sertifikuotų tvarios plėtros principais tvarkomų miškų arba buvo gaminama iš perdirbtų medžiagų. Iš 63% perdirbtas pluoštas sudarė 87% ir 13% – sertifikuotas pirminis pluoštas.“ – Unilever tvaraus gyvenimo interneto puslapis.

Tesco: „90% mūsų rinkodaros tikslais naudojamo popieriaus yra arba perdirbtas, arba PEFC ar FSC® perdirbtas.“ – Metinė ataskaita, 2012.

KOKIĄ NAUDĄ GAUNA KOMPANIJA, TAIKYDAMA ATSAKINGO POPIERIAUS VALDYMO NUOSTATUS

Be akivaizdžios ir esminės naudos, gaunamos išsaugant gamtos išteklius, atsakingos popieriaus politikos įdiegimas bei biuro popieriaus ir reklaminės medžiagos išankstinis rūšiavimas turi teigiamos įtakos keletui kompanijos lygmenų.

Visų pirma gaunama ekonominė nauda. Pasirinkdama tinkamą popierių atitinkamam panaudojimo tikslui, įskaitant ir reikiamą jo kiekį, kompanija gali sumažinti išlaidas spausdintuvams, naudojamoms medžiagoms bei techninei priežiūrai, taip pat ir atliekų šalinimui. Be to, nereikia pamiršti ir vidinės dinamikos, kurią atsakinga popieriaus iniciatyva gali sukurti. Bendro tikslo siekimas gali paskatinti glaudesnę sąryšį tarp visų organizacijos lygmenų bei pagilinti supratimą, ką reiškia veikti pagal tvarumo nuostatus, atsižvelgiant į globalią aplinkos tausojimo programą.

Ir galiausiai, atsakingas popieriaus valdymas gali suformuoti geresnį įmonės įvaizdį ir vidaus, ir užsienio suinteresuotų pusių – klientų bei investuotojų – akyse.

SKIRTINGI EKOLOGINĖS ATSAKOMYBĖS LYGIAI. GREEN STAR SYSTEM

Apibrėžimo, kas iš tikrųjų yra nekenksmingas aplinkai produktas, sukūrimas yra tikras iššūkis. Apibrėžimas turi būti pakankamai paprastas, kad jį suprastų ir šios srities neprofesionalai, nereikalaujantis paaiškinimų, jeigu norite, tačiau pakankamai modulinis, siekiant įtraukti skirtingus ekologinės atsakomybės lygmenis, ir nepriekaištingas. Siekdamas patenkinti visus šiuos reikalavimus, „Antalis“ sukūrė **Green Star System**.

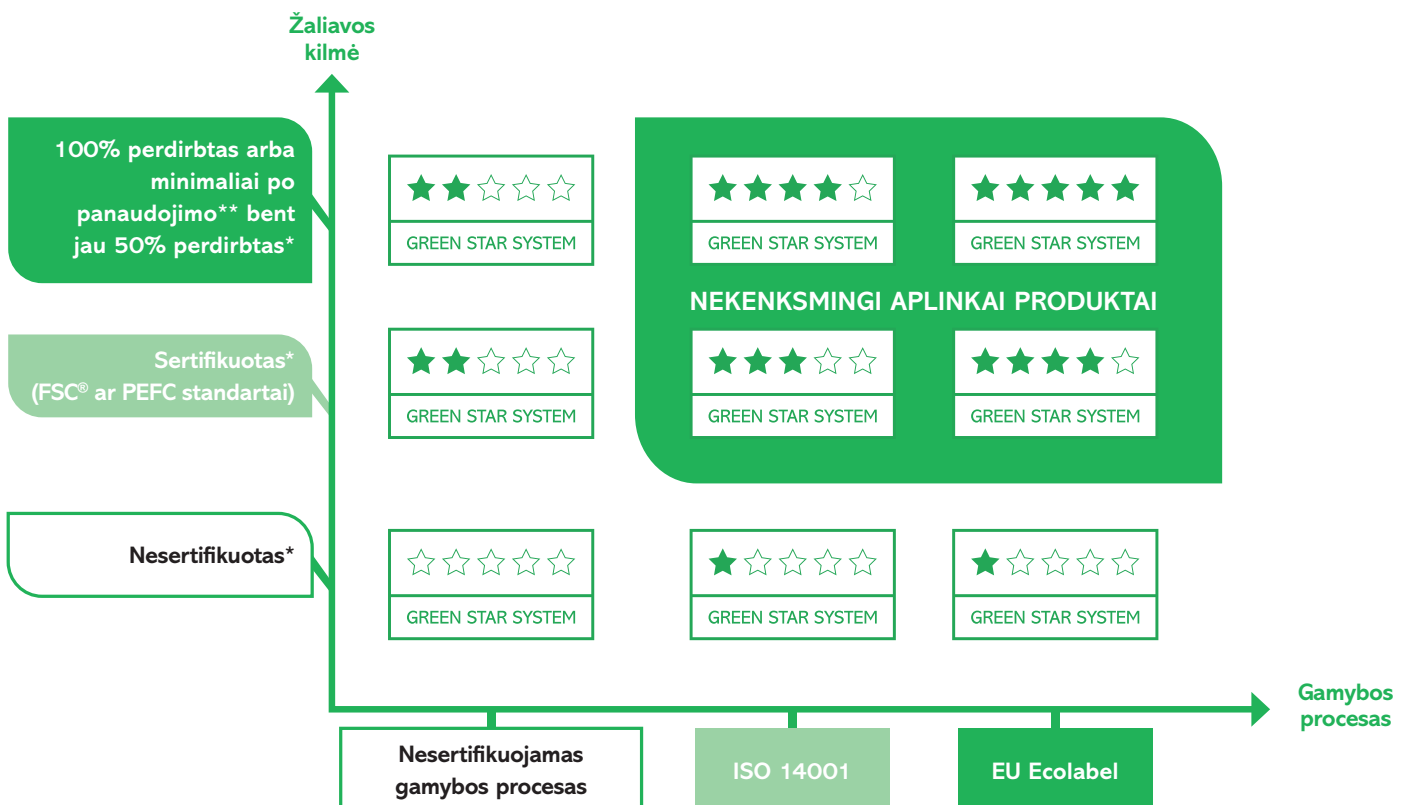
Sistema yra paremta visame pasaulyje pripažintu pradiniu atskaitos tašku, kurį lengvai gali suprasti ir netechninio išsilavinimo auditorija, kuri nebūtinai yra pasirengusi iššifruoti už šiandieniniame pasaulyje paplitusio „žaliojo“ sertifikavimo slypinčią reikšmę.

Pagal **Green Star System** nurodoma svarbiausia informacija apie pluošto kilmę ir gamybos procesą bei kiekvienam popieriaus produktui suteikiama žvaigždė, vertinant nuo vieno iki penkių, atsižvelgiant į ekologinius rodiklius.

Green Star System parodo visą sudėtingumą, ką reiškia nekenksmingas aplinkai produktas, jeigu kalbėtume apie techniškai išprususią auditoriją, bet įvertinimo sistemoje informacija, kad ją lengvai galėtų suprasti visų auditorijų atstovai, supaprastinama.

Kompanijos, šią paaiškinimų nereikalaujančią sistemą, gali lengvai panaudoti, siekdamos be jokio galimo nesusipratimo informuoti įvairias suinteresuotas šalis apie savo aplinkosaugos siekius.

GREEN STAR SYSTEM

* pagal FSC® ar PEFC standartų kriterijus.

**Ikišioji procentinė dalis, atitinkanti FSC® ar PEFC standartų reikalavimus.

**Jau nebekeliamas klausimas, ar
Jūs esate „žalias“ ar „nežalias“.
Tiesiog kelių: 2, 3 ar 5 „Žaliųjų
žvaigždžių“ kompanija Jūs esate?**

2014 – spausdinta ant Cocoon Silk 200 gsm popieriaus

Šio balto popieriaus rėmėjas yra „Antalis“.

„Antalis“ prekiauja sertifikuotais produktais.

Daugiau informacijos rasite: antalis.lt